

RAPORTIN SISÄLTÖ

1 Johdanto	2
2 Innovaatiot julkisen sektorin tehokkuuden lisääjinä	2
3 Innovaatioiden käyttöönoton laajuus ja vaikuttavuus	5
4 Innovaatioiden leviäminen ja käyttöönotto	9
5 Yhteistyö innovaatio-toiminnassa	12
6 Innovaatiotoimintaa edistävät ja estävät tekijät	13
7 Innovaatiotoiminnan arviointi	15
8 Miten tästä eteenpäin	17
Liite 1. Kuvaus Innovaatiobarometrin toteutuksesta	18
Liite 2. Esimerkkejä eri innovaatiotyypeistä	20
Liite 3. Esimerkkejä kuntien tavoista edistää innovaatiotoimintaa	23
Liite 4. Lisätietoja Pohjoismaisista innovaatiobarometreistä	25

INNOVAATIOBAROMETRI 2018

INNOVAATIOTOIMINTA SUOMALAISSA KUNNISSA

TIIVISTELMÄ

Innovaatiobarometri 2018 -kyselytutkimus tuottaa uutta tietoa kunta-alan innovaatioiden ja kokeilujen yleisyydestä ja kannustaa julkista sektoria uudistamaan palvelujaan innovaatioiden avulla. Kyselyyn perustuva tutkimusraportti antaa vastauksia siihen kuinka yleisiä innovaatiot ja kokeilut ovat kunta-alalla, minkä tyyppisiä ne ovat, keiden kanssa innovaatio- ja kokeilutoimintaa toteutetaan ja mitkä ovat tämän toiminnan edisteet ja esteet. Tutkimusraportti sisältää myös käytännön esimerkkejä innovaatiotoiminnasta kunnissa ja kuntayhtymissä.

Innovaatiot ovat yleisiä suomalaisissa kunnissa, sillä 95 % kyselyyn vastanneista kunnista on ottanut vähintään yhden innovaation käyttöön viimeisen kahden vuoden aikana. Yleisimpiä käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä prosessi- ja organisaatioinnovaatiot, jotka uudistavat kuntien toimintatapoja. Kolme neljästä kuntien innovaatiosta edustaa tätä tyyppiä. Innovaatiot ovat yleisiä kaikenkokoisissa kunnissa ja kaikilla toimialoilla. Yleishallinnossa yleisimpiä ovat palvelu- ja viestintäinnovaatiot. Sosiaali- ja terveysalalla, sivistystoimialalla ja elinkeinotoimialalla tyypillisimpiä ovat prosessi- ja organisaatioinnovaatiot, teknisellä ja muilla toimialoilla puolestaan palveluinnovaatiot.

Yli puolet kyselyyn vastanneiden kuntien innovaatioista on sovelluksia toisten kuntien ideoista. Innovaatioiden käyttöönottoa ovat edistäneet eniten kuntien omat työntekijät ja organisaation johtajat. Innovaatiot syntyvät myös yhteistyössä toisten kumppaneiden, kuten asukkaiden ja yritysten kanssa. Eniten kuntien innovaatiotoimintaa edistävät omien työntekijöiden lisäksi kuntien eri yksiköiden välinen yhteistyö, uusi teknologia ja luottamushenkilöt. Suurimmaksi innovaatiotoiminnan esteeksi koettiin rajalliset taloudelliset resurssit. Innovaatiot tuottavat myös monenlaista hyötyä. Ne parantavat tehokkuutta ja lisäävät henkilöstön tyytyväisyyttä.

Innovaatiobarometri-kyselytutkimus on toteutettu Suomessa ensimmäistä kertaa syksyllä 2018 ja se on tehty yhteistyössä Kuntaliiton muiden Pohjoismaisten sisarorganisaatioiden kanssa.

1 JOHDANTO – INNOVAATIOBAROMETRI KUNTIEN UUDISTUMISEN MITTAAJANA

Suomen visiona on olla vuonna 2025 maailman vetovoimaisin ja osaavin kokeilu- ja innovaatioympäristö. Innovaatiobarometri-tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa kunta-alan innovaatioiden ja kokeilujen yleisyydestä ja kannustaa julkista sektoria uudistamaan palvelujaan innovaatioiden avulla. Tutkimus antaa vastauksia siihen, kuinka yleisiä innovaatiot ja kokeilut ovat kunta-alalla, minkä tyyppisiä ne ovat, keiden kanssa innovaatio- ja kokeilutoimintaa toteutetaan ja mitkä ovat tämän toiminnan edisteet ja esteet. Julkaisu sisältää myös käytännön esimerkkejä innovaatiotoiminnasta kunnissa ja kuntayhtymissä.

Innovaatiobarometri 2018 toteutettiin yhteistyössä Kuntaliiton muiden Pohjoismaiden sisarorganisaatioiden kanssa. Idea kyselyyn tuli Tanskan julkisen sektorin innovaatiokeskukselta (Centre för Offentlig Innovation, COI). COI on toteuttanut maailman ensimmäisen julkisen sektorin innovaatiobarometrin vuonna 2016 vuosien 2013–2014 innovaatiotoiminnasta Tanskassa. Tanskan Innovaatiobarometri kattaa kolme hallinnollista tasoa, kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason.

Norjan kuntaliitto (KS) seurasi Tanskan esimerkkiä ja julkaisi oman innovaatiobarometrinsa vuonna 2017. Suomen, Ruotsin ja Islannin kuntaliitot toteuttivat kyselyn ensimmäistä kertaa vuonna 2018. Yhteisjulkaisu kaikkien viiden Pohjoismaan tuloksista julkaistaan syksyllä 2019. OECD on julkaissut vastaavaa kyselyä yksityisen sektorin innovaatiotoiminnasta 1990-luvulta lähtien.

Suomessa toteutettu kyselytutkimus sisälsi muista Pohjoismaista poiketen myös kokeiluja koskevan osion, koska kokeilutoiminta oli merkittävä osa vuosien 2015–2019 hallitusohjelmaa ja Kuntaliiton toimintaa. Tämän osion tulokset julkaistaan erillisenä julkaisuna syksyllä 2019.

Tarkempia tietoja Innovaatiobarometrikyselyn toteutuksesta ja Pohjoismaisista yhteistyökumppaneista raportin liitteinä 1 ja 4.

2 INNOVAATIOT JULKISEN SEKTORIN TEHOKKUUDEN LISÄÄJINÄ

Innovaatiobarometri on tutkimus innovaatio- ja kokeilutoiminnasta suomalaisissa kunnissa vuosina 2016–2018. Tutkimuksen aineisto perustuu syksyllä 2018 tehtyyn kyselyyn. Siihen saatiin kaikkiaan 145 vastausta, joista 107 on Manner-Suomen kunnista ja 9 kuntayhtymästä tai kunnallisesta yhtiöstä. Tässä raportissa käytetään edellä mainituista vastaajatahoista jatkossa yksinkertaistetusti nimitystä kunnat.

Mitä innovaatiot ovat

Tutkimuksessa innovaatioilla tarkoitetaan uutta tai merkittävästi muuttunutta toimintatapaa, palvelua, tuotetta tai viestintätapaa, joka on käytössä kunnissa ja kuntayhtymissä. Innovaatio on uusi, kun sitä käytetään ensimmäistä kertaa omassa organisaatiossa, vaikka se olisi sovellus toisen organisaation innovaatiosta tai se olisi kehitetty kokonaan toisessa organisaatiossa. Innovaatio tuottaa myös monenlaista hyötyä kuten parantaa laatua, tehokkuutta, työntekijöiden tyytyväisyyttä tai asukkaiden osallisuutta.

JULKISEN SEKTORIN INNOVAATIOT

Kuvio 1. Erilaisia innovaatioiden luokittelutapoja (Alkuperäinen lähde: Innovation barometer, COI 2016).

Innovaatioita voidaan luokitella monella eri tavalla. Innovaatiobarometrissa innovaatiot luokitellaan seuraavaan neljään tyyppiin: 1) prosessi- ja organisaatioinnovaatiot, 2) palveluinnovaatiot, 3) tuoteinnovaatiot ja 4) viestintäinnovaatiot. Seuraavassa kuvataan kutakin innovaatiotyyppiä myös yhden konkreettisen innovaatioesimerkin avulla. Lisää innovaatioesimerkkejä löytyy raportin liitteistä 2 ja 3.

Prosessi- ja organisaatioinnovaatiot

Yleisin suomalaisissa kunnissa käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä ovat innovaatiot, jotka uudistavat kuntien toimintatapoja kuten prosesseja tai työn organisaatiotapoja. Organisaatioinnovaatio voi esimerkiksi olla front- ja back-office-toiminto, jolla asiakaspalvelua saadaan optimoitua uudella tavalla. Kunnissa kahden viimeisen vuoden aikana toteutetuista innovaatioista 76 % edustaa tätä tyyppiä.

Joensuun kaupungin tavoitteet innovatiivisille julkisille hankinnoille ja investoinneille innovaatioalustana sekä kaupungin alustamainen toimintatapa esimerkkinä prosessi- ja organisaatioinnovaatiosta

Joensuu hyödyntää julkisia hankintoja ja investointeja niin, että samalla edistetään ympäristö-, sosiaalisuus- ja innovatiivisuusystävällisyyttä ja käyttäjien tarpeiden toteutumista. Lisäksi kaupunki kannustaa ja haastaa yrityksiä kehittämään omia tuotteita ja palveluitaan. Kaupungin vuonna 2018 tekemistä kilpailutuksista ympäristökriteerit huomioitiin 93 prosentissa, sosiaaliset kriteerit 45 prosentissa sekä innovatiivisuus 16 prosentissa kaikista kilpailutuksista.

Palveluinnovaatiot

Palveluinnovaatiot ovat toiseksi yleisin suomalaisissa kunnissa käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä. Palveluinnovaatio voi esimerkiksi olla sähköinen verokaava-ke. Kunnissa kahden viimeisen vuoden aikana toteutetuista innovaatioista 51 % edustaa tätä tyyppiä.

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden EKSOTE:n koordinaattoritoiminta ja liikkuva päivystys osana yhteispäivystystä on esimerkki palveluinnovaatiosta

EKSOTE vie päivystyksen kuntalaisten omiin olohuoneisiin uudella koordinoitulla ja digitalisaatiolla tuetulla päivystyksen, ensihoidon ja tehostetun kotisairaanhoidon kotiin vietävällä toimintamallilla. Toiminnalla tuetaan muun muassa kotona asumista sekä luodaan entistä laadukkaampia ja kustannusvaikuttavampia hoito- ja palveluprosesseja.

Mallissa akuutit hoitoa vaativat tilanteet hoidetaan pääsääntöisesti kuntalaisen kotona, jonka jälkeen potilas ohjataan oikean palvelun piiriin. Mallin hyötynä on, että potilas välttyy turhilta päivystyskäynneiltä, erilaisiin tilanteisiin voidaan tarttua jo ennakolta ja että tilanteissa, joissa ensihoitoyksikköä ei ole saatavilla, akuutin palvelun saatavuus on kuitenkin mahdollista. Toimintamalli muun muassa keventää organisaatiota ja tukee tiedonhallintaa, osaamista ja hoitoa. Kustannuksiltaan malli on noin 30 % edullisempi kuin aiempi malli.

Viestintäinnovaatiot

Viestintäinnovaatiot ovat kolmanneksi yleisin suomalaisissa kunnissa käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä. Viestintäinnovaatio voi esimerkiksi olla chat-palvelu. Kunnissa kahden viimeisen vuoden aikana toteutetuista innovaatioista lähes neljännes eli 23 % edustaa tätä tyyppiä.

Nokian kaupungin VideoVisit-palvelut ovat esimerkki viestintäinnovaatiosta

Nokian kaupunki on ottanut VideoVisit palvelut käyttöön osassa sosiaali- ja terveystieteiden palveluitaan. Kaupungin sähköisissä palveluissa kuntalainen voi halutessaan valita palvelukanavaksi chat-kanavan tai vaikka videoyhteyden silloin, kun fyysinen asiointi palvelupisteessä ei ole välttämätön. Nämä asiakaslähtöiset toimintamallit helpottavat kuntalaisten arkea kuten esimerkiksi lapsiperheiden vanhempia, jolloin sairaan lapsen kanssa ei tarvitse lähteä terveyskeskukseen, vaan hoitajantodistuksen tai -selvityksen työnantajaan varten voi saada etävastaanotolta.

Matalan kynnyksen online-palvelut tukevat omalta osaltaan kuntalaisten hyvinvointistrategiaa, jossa Nokian kaupunki on linjannut, että erilaisten sähköisten palveluiden kehittämiseen satsataan tulevina vuosina. Palvelut on mahdollista tuoda asukkaiden saataville sinne, minne he haluavat ja juuri silloin, kun se heille sopii.

Tuoteinnovaatiot

Tuoteinnovaatiot ovat neljänneksi yleisin suomalaisissa kunnissa käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä. Tuoteinnovaatio voi esimerkiksi olla jokin laite sairaalassa. Kunnissa kahden viimeisen vuoden aikana toteutetuista innovaatioista 14 % edustaa tätä tyyppiä.

Soinin kunnan MuoviSampo on esimerkki tuoteinnovaatiosta

MuoviSampo on paikallinen kiertotalouspilotti, jossa pullopanttijärjestelmä laajennettiin muihin kotitalouden muovipakkauksiin. Kunta osallisti kokeiluun yksityisen, julkisen ja 3. sektorin, kuten 4H-yhdistys, K-Market ja Soinin kunnan asukkaat, edistämään kierrätystä, rakentamaan paikallisvaluuttaan perustuva panttijärjestelmä sekä vahvistamaan Soinin luonnonläheisen profiilin tunnettua. Monistettava ja skaalautuva toimintamalli tuo paikallisesti ja globaalisti arvokkaan muovin vahvemmin uusiokäyttöön.

3 INNOVAATIOIDEN KÄYTTÖÖNOTON LAAJUUS JA VAIKUTTAVUUS

Tässä tutkimuksessa innovaatioilla tarkoitetaan uutta tai merkittävästi muuttunutta toimintatapaa, palvelua, tuotetta tai viestintätapaa, joka on käytössä kunnissa ja kuntayhtymissä.

Innovaatiobarometrikyselyyn vastanneista suomalaisista kunnista lähes kaikki eli 95 % on ottanut vähintään yhden innovaation (jonkin edellä mainituista tyypeistä) käyttöön viimeisen kahden vuoden aikana.

Kuvio 2. Innovaatioiden yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

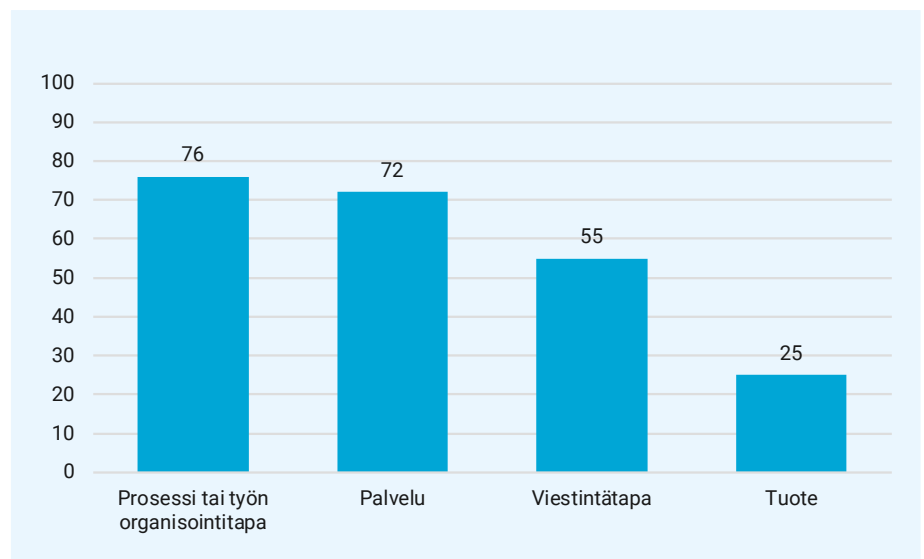
Kyselyyn vastanneista suomalaisista kunnista lähes kolme neljäsosaa eli 72 % oli ottanut käyttöönsä vähintään kahdentyyppisiä innovaatioita viimeisen kahden vuoden aikana.

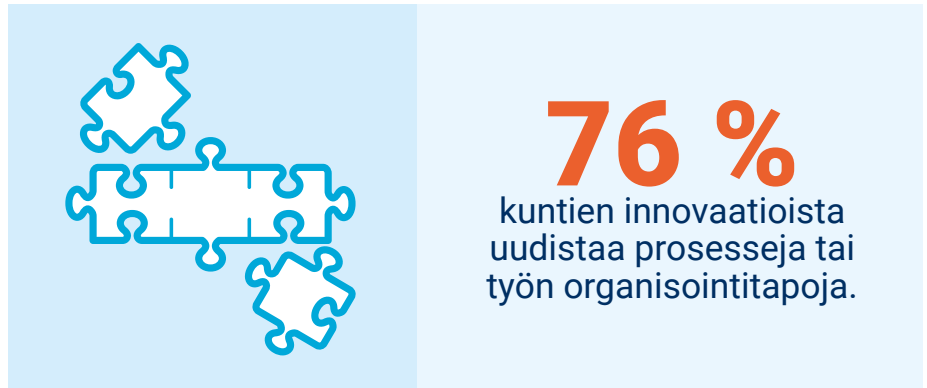
Kuvio 3. Vähintään kahdentyyppisten innovaatioiden yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

Kuntien toimintatapoja uudistavat innovaatiot yleisimpiä

Yleisin käyttöön otetuista innovaatiotyypeistä ovat innovaatiot, jotka uudistavat kuntien toimintatapoja kuten prosesseja tai työn organisaatiotapoja. Kunnissa kahden viimeisen vuoden aikana käyttöön otetuista innovaatioista kolme neljäsosaa eli 76 % edustaa tätä tyyppiä. Uudet palveluinnovaatiot olivat lähes yhtä yleisiä kuin prosessi- tai organisaatiotapaa koskevat innovaatiot (72 %). Innovaatioista runsas puolet, 55 % oli viestintäinnovaatioita, mutta ainoastaan joka neljäs (25 %) tuoteinnovaatioita. (kuvio 4)

Kuvio 4. Kahden viime vuoden aikana käyttöön otettujen innovaatioiden yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa ja kuntayhtymissä. (n=138).

Kuvio 5. Prosessi- ja organisaatioinnovaatioiden yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

Yleisimmät innovaatiotyypit vaihtelevat erikokoisissa kunnissa

Seuraavassa tarkastellaan kahden viime vuoden aikana käyttöön otettuja innovaatioita innovaatiotyypeittäin erikokoisissa kunnissa. Innovaatiobarometrikyselyn vastaukset edustavat vajaata kolmannesta alle 20 000 asukkaan kuntaa, lähes puolta 20 001–50 000 asukkaan kuntaa, kolmea neljäsosaa 50 001–100 000 asukkaan kuntaa ja kaikkia yli 100 000 asukkaan kaupunkeja. (ks. liite 1)

Prosessi- ja organisaatioinnovaatiot edustavat kahden viime vuoden aikana käyttöön otetuista innovaatioista yleisintä innovaatiotyyppiä useimmissa kuntakokoiluissa. Yleisimpiä prosessi- ja organisaatioinnovaatiot ovat yli 100 000 asukkaan, 10 001–20 000 asukkaan sekä yli 50 000 asukkaan kunnissa, joissa kaikissa niiden osuus on ollut yli 90 prosenttia. Myös 5 001–10 000 asukkaan kunnissa prosessi- ja organisaatioinnovaatiot ovat yleisin innovaatiotyyppi. (taulukko 1)

Palveluinnovaatiot ovat yleisimpiä 20 001–50 000 asukkaan, 50 001–100 000 asukkaan, yli 100 000 asukkaan ja alle 5 000 asukkaan kuntakokoluokissa. Ensin mainitussa kuntaryhmässä 82 prosenttia kahden viime vuoden aikana käyttöön otetuista innovaatioista edustavat palveluinnovaatioita ja alle 5 000 asukkaan kunnissa 73 prosenttia.

Viestintäinnovaatiot edustavat kolmanneksi yleisintä innovaatiotyyppiä lähes kaikissa kuntakokouksissa. Tästä poikkeuksena ovat ainoastaan 50 001–100 000 asukkaan kunnat, joissa tuoteinnovaatiot ovat olleet kyselyn perusteella yleisempiä kuin viestintäinnovaatiot. (taulukko 1)

Taulukko 1. Kahden viime vuoden aikana käyttöön otettujen innovaatioiden yleisyys kunnissa kuntakokoluokittain tarkasteltuna. (% vastanneista ottanut käyttöön, N=129).

Uusia tai merkittävästi muuttuneita...	Alle 5 000 as.	5 000–10 000 as.	10 001–20 000 as.	20 001–50 000 as.	50 001–100 000 as.	Yli 100 000 as.	Yht. sekä min, max
...prosesseja tai työn organisointitapoja	55	81	93	71	91	96	76 % (55–96 %)
...palveluja	73	62	43	82	82	82	72 % (43–82 %)
...viestintätapoja	50	52	57	59	46	59	55 % (46–59 %)
...tuotteita	16	10	29	35	55	41	25 % (10–55 %)
Vaihteluväli (min, max)	(16–73 %)	(10–81 %)	(29–93 %)	(35–82 %)	(46–91 %)	(41–96 %)	
N =	44	21	14	17	11	22	129

Innovaatiotyyppien käyttöönotto vaihtelee Suomessa myös eri toimialoilla

Toimialoittaisesta innovaatiotyyppien tarkastelusta (taulukko 2) on nähtävissä, että sekä prosessi- ja organisaatioinnovaatioita että palveluinnovaatioita on otettu käyttöön enemmistössä kaikkia tarkasteluja toimialoja. Viestintäinnovaatiot ovat niin ikään yleisesti käytössä useimmilla toimialoilla, kunta taas tuoteinnovaatioiden käyttöönotto on suhteellisen vähäistä kaikilla toimialoilla.

Yleishallinnossa kahta yleisintä innovaatiotyyppiä edustavat palvelu- ja viestintäinnovaatiot. Kaksi kolmesta (67 %) käyttöön otetusta innovaatiosta edustaa näitä innovaatiotyyppiä. Kolmanneksi yleisin yleishallinnon innovaatiotyyppi on ollut prosessi- ja organisaatioinnovaatiot (62 % innovaatiosta) ja neljänneksi yleisin tuoteinnovaatiot (26 %).

Sosiaali- ja terveystoimialalla yleisin innovaatiotyyppi olivat prosessi- ja organisaatioinnovaatiot (96 %). Tämä prosenttiosuus oli samalla kaikkien toimialojen suurin. Toiseksi yleisin innovaatiotyyppi olivat palveluinnovaatiot (68 %), kolmanneksi yleisin viestintäinnovaatiot (57 %) ja neljänneksi tuoteinnovaatiot (32 %).

Sivistystoimialalla yleisin innovaatiotyyppi olivat prosessi- ja organisaatioinnovaatiot (73 %). Toiseksi yleisin innovaatiotyyppi olivat palveluinnovaatiot (67 %), kolmanneksi yleisin viestintäinnovaatiot (37 %) ja neljänneksi tuoteinnovaatiot (20 %).

Teknisellä toimialalla yleisin innovaatiotyyppi olivat palveluinnovaatiot (81 %), toiseksi yleisin innovaatiotyyppi olivat prosessi- ja organisaatioinnovaatiot (75 %), kolmanneksi yleisin viestintäinnovaatiot (50 %). Pienimmällä prosenttimäärällä kaikista toimialoista neljänneksi suurin innovaatiotyyppi teknisellä toimialalla olivat tuoteinnovaatiot (13 %).

Elinkeinotoimialalla kaksi yleisintä innovaatiotyyppiä olivat samoin kuin yleishallinnossa prosessi- ja organisaatioinnovaatiot (84 %) sekä palveluinnovaatiot (84 %), kolmanneksi yleisin viestintäinnovaatiot (58 %) ja neljänneksi tuoteinnovaatiot (26 %).

Muilla toimialoilla yleisin innovaatiotyyppi olivat palveluinnovaatiot (83 %).

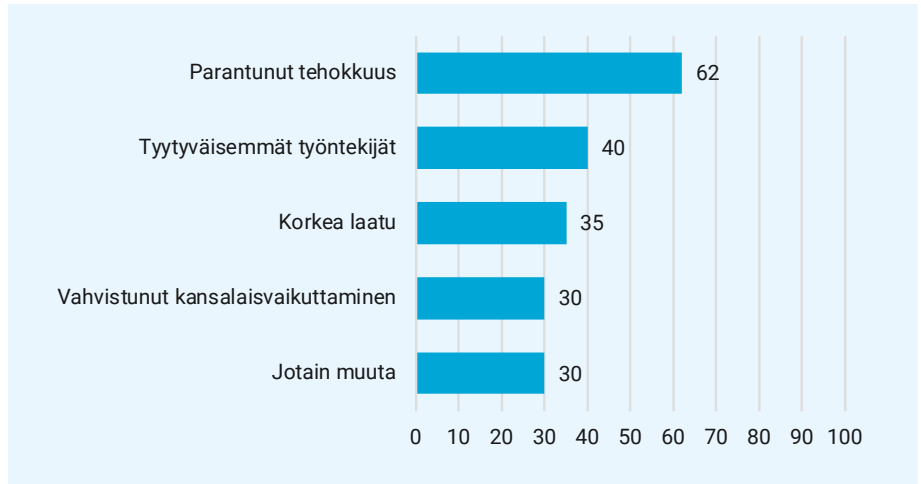
Taulukko 2. Kahden viime vuoden aikana käyttöön otettujen innovaatioiden yleisyys kunnissa toimialoittain tarkasteltuna. (% vastan-
neista ottanut käyttöön, N = 138).

Uusia tai merkittävästi muuttuneita...	Yleishallinto	Sos. ja terveys	Sivistys	Tekninen	Elinkeino	Muu toimiala	Yht. sekä min, max
...prosesseja tai työn organisointitapoja	62	96	73	75	84	67	76 % (62-96)
...palveluja	67	68	67	81	84	83	72 % (67-84)
...viestintätapoja	67	57	37	50	58	67	55 % (37-67)
...tuotteita	26	32	20	13	26	50	25 % (13-50)
Vaihteluväli (min, max)	(26-67 %)	(32-96 %)	(20-73 %)	(13-81 %)	(26-84 %)	(50-83 %)	
N =	39	28	30	16	19	6	138

Mitä hyötyä innovaatiosta on?

Innovaatiot tuottavat monenlaista hyötyä. Innovaatiobarometrikyselyn tulosten mukaan 62 % innovaatioista paransi tehokkuutta ja 40 % lisäsi henkilöstön tyytyväisyyttä. Muita hyötyjä olivat kohonnut laatu ja vahvistunut kansalaisvaikuttaminen. (kuvio 6)

Kuvio 6. Innovaation avulla saatujen hyötyjen yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista, n=138).

Kuvio 7. Yleisimmät innovaatioiden avulla saadut hyödyt Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

4 INNOVAATIOIDEN LEVIÄMINEN JA KÄYTTÖÖNOTTO

Yli puolet innovaatioista sovelluksia toisten ideoista

Innovaatiobarometri 2018 -kyselyn tulosten mukaan yli puolet (59 %) kuntien viimeisimmistä käyttöön otetuista innovaatioista on sovelluksia toisten ideoista. Kokonaan uusia innovaatioita oli vajaa viidennes (17 %) ja täysin kopioita toisten ratkaisuista 15 prosenttia. Noin joka kymmenes (9 %) ei osannut sanoa, mistä ideat olivat tulleet.

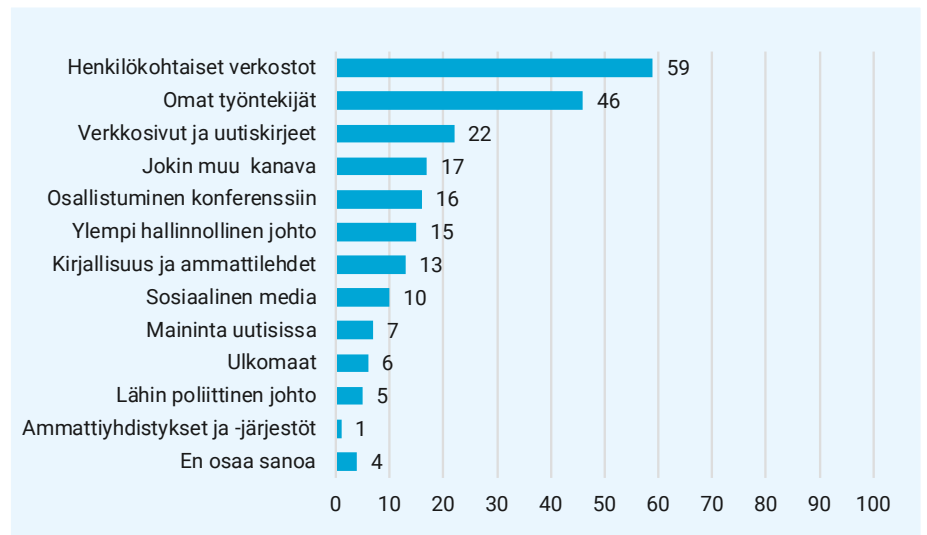
Kuvio 8. Viimeisimmän innovaation yleisin lähde Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

”Pyrimme toimimaan mahdollistajina, että yrityksillä ja t&k-toimijoilla on mahdollisimman innovatiivinen ympäristö.”

Henkilökohtaiset kanavat yleisimpiä tiedonlähteitä toisten innovaatioista

Kunnat saavat eniten tietoa toisten kuntien käyttöön ottamista innovaatioista henkilökohtaisen kanavien kautta; selvästi yleisimmin omista verkostoista (59 %) ja omilta työntekijöiltä (46 %), ja pienessä määrin myös ylempältä hallinnolliselta johdolta tai lähimmältä poliittiselta johdolta.

Viestinnän merkitys tietokanavana on huomattavasti henkilökohtaisia verkostoja vähäisempi. Verkkosivujen ja uutiskirjeiden kautta tietoa muiden kuntien innovaatioista saa runsas viidennes (22 %) ja harvempi kuin joka viides osallistumalla konferensseihin, kirjallisuudesta ja ammattilehdistä, sosiaalisesta mediasta, uutisista ja ulkomaisista lähteistä. (kuvio 9)

Kuvio 9. Erilaiset kanavat kiinnostavien tai käyttöön otettujen innovaatioiden lähteenä Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista kuullut innovaatiosta ko. kanavan kautta, n=139).

Omat työntekijät ja organisaation johto vaikuttaneet merkittävimmin innovaatioiden käyttöönottoon

Innovaatiobarometri 2018 -kyselyssä vastaajia pyydettiin valitsemaan korkeintaan kolme merkittävintä tekijää siitä kuka tai mikä vaikuttanut viimeisimmän innovaation käyttöönottoon omassa organisaatiossa. Tulosten mukaan selvästi merkittävimpiä tahoja ovat organisaation omat työntekijät (58 %) ja organisaation johto (47 %). (kuvio 10)

”Innovaatiot syntyvät yhteiskehittämisestä innovaatioekosysteemeissä.”

Kuvio 10. Viimeisimmän innovaation käyttöönottoon vaikuttaneet tahot Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista valinnut kolme merkittävimmän tekijän joukkoon, n=142).

Lähes joka viidennen vastaajan mielestä uusi teknologia ja organisaation lähin poliittinen johto on vaikuttanut innovaatioiden leviämiseen. Taloudelliset paineet innovaatioiden käyttöönotossa ja tarve muuttaa organisaatioiden toimintaa olivat vasta viidennellä sijalla yhdessä kansalaisten erilaisten tarpeiden kanssa. Yrityksillä tai kansainvälisellä inspiraatiolla on kyselytulosten mukaan ollut hyvin vähän vaikutusta innovaatioiden käyttöönottoon.

Kuvio 11. Yleisimmät innovaation käyttöönottoon vaikuttaneet tekijät Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa.

Kunnat aktiivisia innovaatioista tiedottajia

Kunnat tiedottavat itse aktiivisesti omista käyttöön otetuista innovaatioistaan. Kaikkiaan kaksi kolmesta (66 %) Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneesta kunnasta ilmoittaa toimineensa aktiivisesti jakaakseen tietoa innovaatiostaan, jotta muut voisivat hyödyntää kyseistä ratkaisua. Ainoastaan 14 prosenttia vastanneista ilmoitti, ettei ole tiedottanut viimeisimmistä innovaatioista oman organisaationsa ulkopuolella.

Tiedottaminen tapahtuu pääasiassa verkkosivujen ja uutiskirjeiden avulla. Tätä väylää käyttää selvästi yli puolet (60 %) kyselyyn vastanneista. Lähes puolet tiedottavat innovaatioista erilaisten kokousten yhteydessä ja vähintään neljä kymmenestä sosiaalisessa mediassa ja/tai eri uutiskanavien kautta. Rungas neljännes tiedottaa osallistumalla konferensseihin ja seminaareihin. (kuvio 12)

Kuvio 12. Erilaisten kanavien käyttö tiedotettaessa viimeisimmästä innovaatiosta organisaation ulkopuolisille tahoille Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista käyttänyt ko. kanavaa, n=142).

5 YHTEISTYÖ INNOVAATIOTOIMINNASSA

Useimmat innovaatiot syntyvät yhteistyönä

Innovaatiot syntyvät yhteistyössä toisten kumppaneiden kanssa. Innovaatiobarometri 2018 -kyselystä selviää, että harvempi kuin joka viides on toteuttanut innovaatiotoimintaa omin voimin. Toisin sanoen, peräti 83 prosenttia kunnista toteuttaa innovaatiotoimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa. (kuvio 13)

Asiakkaat, käyttäjät ja asukkaat sekä yksityiset yritykset ovat kuntien yleisimpiä yhteistyökumppaneita innovaatiotoiminnassa. Useampi kuin neljä kymmenestä on tehnyt yhteistyötä ko. tahojen kanssa kehittäessään viimeisintä innovaatiota. Rungas kolmannes vastanneista kunnista tekee yhteistyötä muiden kuntien ja/tai kuntayhtymien kanssa. Muita suomalaisten kuntien innovaatiokumppaneita ovat toiset toimialat muissa kunnissa ja säätitöt. Sen sijaan maakunnilla, valtiolla, rahastoilla tai ulkomaisilla kumppaneilla näyttäisi kyselytulosten perusteella olevan vain pieni rooli kuntien innovaatiotoiminnassa. (kuvio 13)

Kuvio 13. Yhteistyön yleisyys eri tahojen kanssa viimeisintä innovaatiota kehitettäessä Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista tehnyt yhteistyötä ko. tahon kanssa, N= 141).

6 INNOVAATIOTOIMINTAA EDISTÄVÄT JA ESTÄVÄT TEKIJÄT

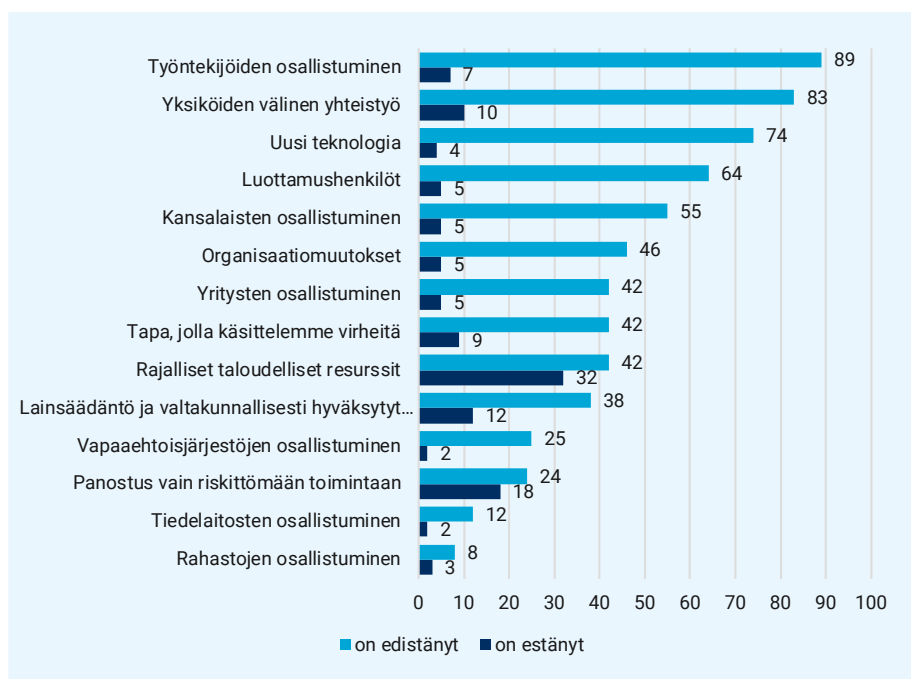
Kunnan omat työntekijät edistävät eniten innovaatiotoimintaa

Useammalla kuin joka neljännellä kunnalla (28 %) on Innovaatiobarometri 2018 -kyselyn mukaan systemaattinen tapa toteuttaa innovaatioprosesseja. Viimeisintä innovaatiota eniten edistäviä tekijöitä ovat olleet työntekijöiden osallistuminen ja yksiköiden välinen yhteistyö. Valtaosa kyselyyn vastanneista mainitsi nämä innovaatiota edistävinä tekijöinä. (kuviot 13 ja 14)

Tutkimuksessa nousi esiin runsaasti muitakin merkittäviä innovaatiotoiminnan edisteitä. Noin kolme neljästä mainitsi uuden teknologian, lähes kaksi kolmesta luottamushenkilöt sekä runsas puolet kuntalaisten osallistumisen innovaatiotoimintaan. Muita melko yleisesti koettuja edisteitä ovat organisaatiomuutokset, yritysten osallistuminen, virheiden käsittelytapa, taloudelliset resurssit sekä lainsäädäntö ja valtakunnallisesti hyväksytyt poliittiset vaatimukset. Sen sijaan vähemmän merkityksellistä roolia innovaatiotoiminnan edistämässä näyttelivät järjestöt, tiedelaitokset ja rahastot. (kuviot 13 ja 14)

Rajalliset taloudelliset resurssit kuntien innovaatiotoiminnan suurimpana esteenä

Suurimpana kuntien innovaatiotoiminnan esteenä on pidetty rajallisia taloudellisia resursseja. Tätä mieltä on ollut noin joka kolmas Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastannut. Lähes viidennes on pitänyt esteenä kuntien panostusta vain riskittömään toimintaan ja noin joka kymmenes lainsäädäntöä ja valtakunnallisesti hyväksytyjä poliittisia vaatimuksia sekä yksiköiden välistä (puutteellista) yhteistyötä. (kuviot 13 ja 14)

”Kuntapuolelta puuttuu systemaattinen kehitysote ja kehitysinsinöörit.”

Kuvio 14. Eri tekijät viimeisimmän innovaation edistäjinä ja estäjinä Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista, joiden mielestä ko. tekijä on edistänyt vs. estänyt innovaatiota hyvin tai jossain määrin, N= 134–139).

”Organisaatiossamme ollaan luomassa kokeilukulttuurin ja yhteiskehittämisen toimintamallia.”

Viimeisin innovaatio on barometrikyselyn mukaan valtaosin (89 %) rahoitettu organisaation omasta budjetista. Valtionapu on ollut rahoituslähteenä 16 prosentilla vastanneista, mutta muita rahoituslähteitä on vain vähän. Rahoituksella on kaksikasvoinen rooli suomalaisten kuntien innovaatiotoiminnassa, sillä se jakaa vastanneiden kuntien mielipiteet selvemmin kuin mikään muu yksittäinen tekijä. Kolmasosa vastanneista pitää sitä innovaatiotoiminnan esteenä, runsas neljä kymmenestä edisteenä. Myös panostusta riskittömään toimintaan pidetään lähes yhtä suuressa määrin esteenä kuin edisteenä, joskin vastanneiden osuudet ovat tässä kohdin pienempiä.

Joensuun kaupungin City Challenge -kansainvälinen haastekilpailu esimerkkinä kuntien tavoista edistää innovaatiotoimintaa

Joensuu haki haastekilpailun avulla innovatiivisia ratkaisuja neljään erilaiseen haasteeseen.

Kilpailussa kuvatut haasteet koskivat:

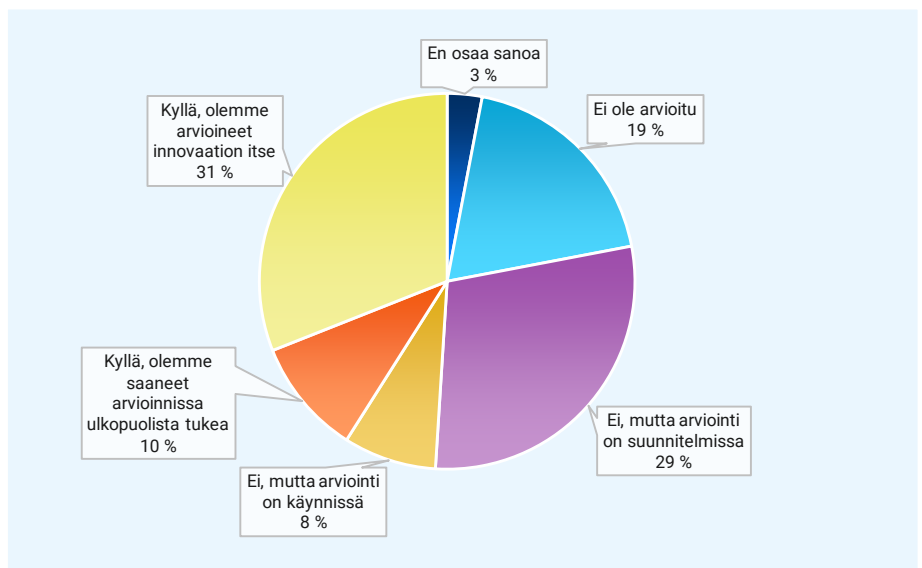
- 1) kaupungin omia palveluita
- 2) sensoriteknologian hyödyntämistä kaupunkikeskustassa
- 3) jotain uutta järvimatkailuun tai
- 4) vihreän energian ratkaisuja.

Kilpailu toteutettiin hankintana, jonka ehdot pidettiin varsin avoimina. Kilpailuraatiin osallistui myös eri sidosryhmien edustajia. Tuloksena saatiin ilmanlaatua mittaavan sensoriverkon (Leapcraft, DK), konenäköratkaisu, joka antaa tietoa ihmisten liikkumisesta torilla ja kävelykadulla (Ctrl4Enviro, ES) sekä konenäköön perustuva pysäköintiratkaisu, jota testataan kahdessa kohteessa (Parquery, CH). Lisäksi Joensuussa testattiin keinotekoisien surffiaallon toteuttaminen Pielisjokeen siirrettävällä siipirakenteella (Surf Joensuu, FI).

7 INNOVAATIOTOIMINNAN ARVIOINTI

Lähes puolet kunnista arvioinut omaa arviointitoimintaansa

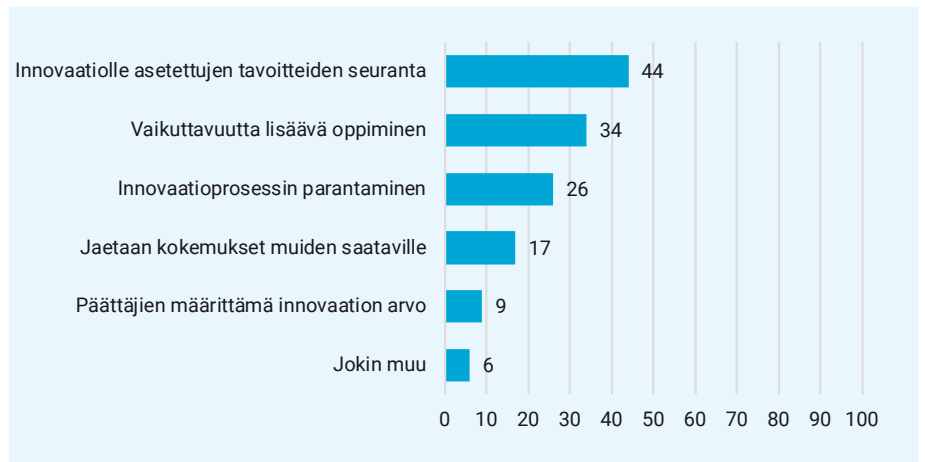
Innovaatiobarometri 2018 -kyselyn mukaan lähes puolet kunnista on arvioinut omaa innovaatiotoimintaansa. Vastanneista kunnista 32 prosenttia on arvioinut toimintaansa itse ja 10 prosenttia ulkopuolista tukea käyttämällä. Lähes joka kymmenes oli parhaillaan arvioimassa omaa innovaatiotoimintaansa. Tämän lisäksi vajaa joka kolmas vastannut suunnitteli arvioivansa omaa innovaatiotoimintaansa. Vajaa viidennes (19 %) kunnista ei ollut arvioinut innovaatiotoimintaansa ja 3 prosentilla vastanneista ei ollut tietoa mahdollisesta arvioinnista. (kuvio 15)

Kuvio 15. Innovaatioiden arvioinnin yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa ja kuntayhtymissä. (Vastausten %-jakaumat, N=140).

Arvioinnin keskeisimpänä tarkoituksena seurata innovaatiolle asetettuja tavoitteita

Arvioinnin keskeisin tarkoitus oli seurata innovaatiolle asetettuja tavoitteita. Tätä mieltä oli 44 prosenttia kyselyyn vastanneista kunnista. Joka kolmannen vastaajan mielestä arvioinnin tarkoituksena on lisätä vaikuttavuutta innovaatiotoiminnasta oppimisen avulla, joka neljännes mielestä parantaa innovaatioprosessia ja vajaa viidennes mielestä tavoitteena oli kokemusten jakaminen muiden saataville. Noin joka kymmenes kyselyyn vastannut näkee arvioinnin tarkoituksena myös päättäjien määrittämisen innovaation arvon mittaamisen. (kuvio 16)

Kuvio 16. Innovaation arvioinnin keskeisin tarkoitus organisaatiossa Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneiden kuntien mielestä. (% pitänyt keskeisimpänä tarkoituksena, N=106).

Työntekijöille suunnattu kysely yleisin tapa arvioida innovaation vaikutuksia

Yleisin tapa arvioida innovaatiotoimintaa oli lähettää kysely henkilöstölle. Tätä tapaa on käyttänyt useampi kuin joka neljäs innovaatiobarometriin vastannut kunta. Lähes joka neljäs vastanneista on toteuttanut organisaation oman ammattimaisen arvioinnin ja noin viidennes on tehnyt kyselyn kuntalaisille tai yrityksille. Vähemmän käytettyjä arviointitapoja on innovaatiolle asetettujen tavoitteiden testaaminen sekä kyselyn toteuttaminen niillä julkisen sektorin toimialoilla, joihin innovaatio kohdistuu. (kuvio 17)

Kuvio 17. Viimeisimmän innovaation arviointitapojen yleisyys Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneissa kunnissa. (% vastanneista käyttänyt ko. arviointitapaa, N=133).

8 MITEN TÄSTÄ ETEENPÄIN

Innovaatio- ja kokeilutoiminta kuuluvat kiinteästi yhteen. Tämä Innovaatiobarometri 2018 -kysely sisälsi muista Pohjoismaista poiketen myös kokeiluja koskevan osion, koska kokeilutoiminta oli merkittävä osa vuosien 2015–2019 hallitusohjelmaa ja Kuntaliiton toimintaa. Kokeiluosion tulokset julkaistaan erillisenä julkaisuna syksyllä 2019.

Kuntaliitto toteutti Innovaatiobarometri 2018 -kyselyn syksyllä 2018 yhteistyössä muiden Pohjoismaiden sisarorganisaatioiden kanssa. Syyskuussa 2019 julkaistaan myös yhteispohjoismainen englanninkielinen Innovaatiobarometri, joka kokoaa eri Pohjoismaiden tulokset lyhyesti yhteen.

Tanskan julkisten innovaatioiden keskus COI toteutti ensimmäisen innovaatiobarometrin vuonna 2016. Norjan kuntaliitto (KS) seurasi Tanskan esimerkkiä vuonna 2017. Tanska ja Norja julkaisivat myös yhteisen englanninkielisen Innovaatiobarometrin keväällä 2018. Suomen, Ruotsin ja Islannin kuntaliitot toteuttivat kyselyn ensimmäistä kertaa vuonna 2018. Kaikilla Pohjoismailla on tarkoitus toteuttaa maakohtaiset barometrit jatkossa joka toinen vuosi. Samoin englanninkielinen yhteisjulkaisu tullaan toteuttamaan uudelleen vuonna 2021.

Liite 1. Kuvaus Innovaatiobarometrin toteutuksesta

Kenelle kysely lähetettiin?

Innovaatiobarometrikysely toteutettiin Suomessa lokakuussa 2018. Kysely lähetettiin kaikkien Manner-Suomen 295 kunnan kirjaamoihin. Kirjaamoja pyydettiin välittämään kyselyä edelleen niille henkilöille, jotka vastaavat kunnissa innovaatioista ja kokeiluista yleishallinnon, elinkeinotoimen, sivistystoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä teknisen toimen toimialoilla. Lisäksi kysely lähetettiin 21 maakunnalliseen sote-kuntayhtymään. Kyselyn tarkkaa otosmäärää ei ole mahdollista määrittellä, koska ei ole tiedossa, miten monelle henkilölle kuntien kirjaamot ovat kyselyn välittäneet. Karkeasti arvioiden Innovaatiobarometri 2018 -kyselyn kohdejoukko on noin 1200.

Kyselylomake sisälsi kaikkiaan 36 kysymystä. Kysymyksistä 19 koski innovaatioita, 13 kokeilutoimintaa ja neljä vastaajien taustatietoja.

Ketkä kyselyyn vastasivat?

Vastauksia saatiin yhteensä 145. Vastaajia oli kaikilta organisaatiotasoilta ja toimialoilta. Vastaajista 68 % edusti ylintä johtoa, 15 % keskijohtoa, 11 % asiantuntijoita ja 6 % muita tahoja. Toimialoista eniten vastauksia saatiin yleishallinnosta, 28 % vastanneista. (Liitetaulukko 1)

Liitetaulukko 1. Tietoa Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneista tahoista.

Tietoa vastanneista	Vastanneiden lkm	% vastanneista
Organisaatio:		
Kunta	136	94
Kuntayhtymä tms.	9	6
Asema organisaatiossa:		
Ylin johto	99	68
Lähi-/keskijohto	22	15
Asiantuntija	16	11
Jokin muu	8	6
Toimiala:		
Yleishallinto	41	28
Sivistys	32	22
Sosiaali ja terveys	29	20
Elinkeino	20	14
Tekninen	17	12
Jokin muu	6	4
Yhteensä	145	100 %

Kyselyvastauksista 136 eli 94 prosenttia edustaa kuntia. Kaikkiaan 18 kunnasta saatiin vähintään kaksi vastausta, eniten Kuopiosta (7). Kaiken kaikkiaan vastauksia saatiin 107 Manner-Suomen kunnasta eli 36 prosentista kuntia. Kuntavastaukset vastaavat kohtuullisen kattavasti kaikkia eri kuntakokoryhmiä, kattavimmin suurimpia kaupunkeja. (Liitetaulukko 2)

Liitetaulukko 2. Tietoa Innovaatiobarometri 2018 -kyselyyn vastanneiden kuntien edustavuudesta kuntakokoluokittain tarkasteltuna.

Kuntakokoluokka	Otos, lkm	Kuntavastauksia yht., lkm	Vastausten edustavuus kunnista, lkm	Vastausten osuus ko. kokoluokan kunnista, %
alle 5 000 as.	121	49	38	31
5 000–10 000 as.	76	23	23	30
10 001–20 000 as.	42	14	12	29
20 001–50 000 as.	35	17	16	46
50 001–100 000 as.	12	11	9	75
yli 100 000 as.	9	22	9	100
Yhteensä	295	136	107	36 %

Ketkä kyselyn toteuttivat?

Tutkimuksen toteutuksesta vastasi Suomen Kuntaliitto. Peruskysymyspohja muokattiin yhteistyössä Pohjoismaisten sisarorganisaatioiden kanssa. Kuntaliiton kyselytyöryhmässä olivat mukana tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom, innovaatioasiantuntija Tuula Jäppinen (Kuntakehitys, demokratia ja johtaminen -yksikkö), johtaja Jarkko Huovinen (Alueet ja yhdyskunnat -yksikkö), projektipäällikkö Irmeli Myllymäki (Opetus- ja kulttuuriyksikkö), asiantuntijalääkäri Tuula Kock (Sosiaali- ja terveysyksikkö) ja erityisasiantuntija Susanna Hyvärinen (Tietoyhteiskunta-yksikkö). Kokeilukysymykset ovat vertailutiedon saamiseksi vastaavia kuin Kuntaliiton vuonna 2016 toteuttamassa kyselyssä. Kokeilukyselyn tulokset vuodelta 2016 on raportoitu tältä osin täydessä laajuudessaan Jari Stenvallin raportissa: Kokeilut rubikin kuutioina? Acta nro 269. Kuntaliitto 2017.

Kyselyn teknisestä toteutuksesta vastasi projektikoordinaattori Miska Smolander (Kuntakehitys, demokratia ja johtaminen -yksikkö). Tutkimuksen analyyseistä vastasi em. tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom ja julkaisun teksteistä ja toimittamisesta innovaatioasiantuntija Tuula Jäppinen.

Liite 2. Esimerkkejä eri innovaatiotyypeistä

ESIMERKKEJÄ PROSESSI- JA ORGANISAATIOINNOVAATIOISTA

Joensuun kaupungin Tavoitteet innovatiivisille julkisille hankinnoille ja investoinneille innovaatioalustana ja kaupungin alustamainen toimintatapa

Joensuu hyödyntää julkisia hankintoja ja investointeja niin, että samalla edistetään ympäristö-, sosiaalisuus- ja innovatiivisuusystävällisyyttä ja käyttäjien tarpeiden toteutumista. Lisäksi kaupunki kannustaa ja haastaa yrityksiä kehittämään omia tuotteita ja palveluitaan. Kaupungin kilpailutuksissa vuonna 2018 ympäristökriteerit huomioitiin 93 %:ssa kilpailutuksia, sosiaaliset kriteerit 45 %:ssa sekä innovatiivisuus 16 %:ssa kaikista kilpailutuksista.

Lisätietoja: Hankintapäällikkö Mika Purmonen,
mika.purmonen@joensuu.fi, puh. 013 337 5046

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden EKSOTE:n Koordinaattoritoiminta ja liikkuva päivystys osana yhteispäivystystä

EKSOTE vie päivystyksen kuntalaisten omiin olohuoneisiin uudella koordinoitulla ja digitalisaatiolla tuetulla päivystyksen, ensihoidon ja tehostetun kotisairaanhoidon kotiin vietävällä toimintamallilla. Toiminnalla tuetaan muun muassa kotona asumista sekä luodaan entistä laadukkaampia ja kustannusvaikuttavampia hoito- ja palveluprosesseja.

Mallissa akuutit hoitoa vaativat tilanteet hoidetaan pääsääntöisesti kuntalaisen kotona, jonka jälkeen potilas ohjataan oikean palvelun piiriin. Mallin hyötynä on, että potilas välttyy turhilta päivystyskäynneiltä, erilaisiin tilanteisiin voidaan tarttua jo ennakolta ja että tilanteissa, joissa ensihoitoyksikköä ei ole saatavilla, akuutin palvelun saatavuus on kuitenkin mahdollista. Toimintamalli muun muassa keventää organisaatiota ja tukee tiedonhallintaa, osaamista ja hoitoa. Kustannuksiltaan malli on noin 30 % edullisempi kuin aiempi malli.

Lisätietoja: Kehitysjohtaja Merja Tepponen,
merja.tepponen@eksote.fi, puh. 0400 655 197

ESIMERKKEJÄ PALVELUINNOVAATIOISTA

Vantaan kaupungin Sporttikaveri-toiminta

Sporttikaverin keskeinen idea on turvata, että syystä tai toisesta ilman harrastusta oleva lapsi tai nuori pääsee kokeilemaan Sporttikaverin kanssa eri harrastuksia ja itseään kiinnostavaa aktiivista tekemistä.

Toiminnan tavoitteena on madaltaa lasten ja nuorten kynnystä päästä mukaan harrastustoimintaan sekä auttaa lapsia ja nuoria löytämään itselleen sopiva ja mielekäs tapa olla fyysisesti aktiivinen. Lisäksi pyritään laajentamaan tietoisuutta alueen harrastusmahdollisuuksista.

Toimintamallin pilottivaiheessa lapsi tai nuori on ohjattu Sporttikaverille koulukuraattorin kautta, mutta aloitteen voi tehdä myös kouluterveydenhoitaja, luokanopettaja tai huoltaja. Sporttikaverina toimii liikuntatoimen haastattelema luotettava aikuinen, yleensä kokenut liikunnanohjaaja.

Lisätietoja: Liikunnansuunnittelija Ville Vahtola,
ville.vahtola@vantaa.fi, puh. 040 511 6274

Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri EKSOTE:n Taho-auto, joka tukee koulupudokkaita

Toimintamallin keskeisenä ideana on nopea ja napakka koulupoissaoloihin puuttuminen. Lapsi kohdataan ensin Taho-autossa ja järjestetään opetusta hänelle sopivassa ympäristössä. Sen jälkeen lapsi joko palaa omaan kouluun; koulu tulee tarvittaessa lapsen luo kotiin tai koulun läheisyyteen ja hiljalleen kohti luokkatilaa. Palvelun toteutuu aktiivisessa yhteistyössä Etelä-Karjalan kuntien perusopetuksen ja Eksoten ja perhepalveluiden välillä. Mukana toiminnassa on nuorisopsykiatrian, opiskeluhuollon ja perhetyön henkilöstö sekä opetuksenjärjestäjän edustajia. Ideana on myös, että mukana olevat henkilöt ovat lapselle entuudestaan tuttuja. Apua tarjotaan peruspalveluna.

Taho-auto on tiivistänyt yhteistyötä ja terävöittänyt lapsen koulusta poisjäämiseen puuttumista. Lapsen paluu normaaliin kasvu- ja kehitysympäristöön tukee kasvua ja kehitystä sekä ehkäisee syrjäytymistä.

Lisätietoja: Palvelupäällikkö Kirsi Leinonen,
kirsi.leinonen@eksote.fi, puh. 040 573 9680

Kauniaisten kaupungin DigiLab

DigiLabin keskeinen idea on tarjota fyysinen tila, missä kaikki koululaiset, kuntalaiset, asiakkaat ja henkilökunta voivat tutustua uuteen teknologiaan. Kunnan tavoitteena on, että lapset, nuoret ja kaikki kuntalaiset saavat parhaat mahdolliset tulevaisuudenteknologiataidot.

DigiLabissa hyödynnetään resursseja tehokkaasti yhdessä huomioiden eri kieli- ja ikäryhmät. Siellä järjestetään opetusta ja työpajoja, ja kuntalaiset voivat myös varata tilan omaan käyttöönsä. Tilassa esillä olevia teemoja ovat muun muassa 3D-tulostus, robotiikka ja ohjelmointi.

DigiLab on tarkoitettu lapsille, nuorille, senioreille, kaikenikäisille kuntalaisille ja asiakkaille sekä henkilökunnalle.

Lisätietoja: Oppimisympäristöjen kehittäjä Taru Koskinen,
taru.koskinen@kauniainen.fi, puh. 050 331 3371

ESIMERKKEJÄ VIESTINTÄINNOVAATIOISTA

Nokian kaupungin VideoVisit -palvelut

Nokian kaupunki on ottanut VideoVisit palvelut käyttöön osassa sosiaali- ja terveyspalveluitaan. Kaupungin sähköisissä palveluissa kuntalainen voi halutessaan valita palvelukanavaksi chat-kanavan tai vaikka videoyhteyden silloin, kun fyysinen asiointi palvelupisteessä ei ole välttämätön. Nämä asiakaslähtöiset toimintamallit helpottavat kuntalaisten arkea kuten esimerkiksi lapsiperheiden vanhempia, jolloin sairaan lapsen kanssa ei tarvitse lähteä terveyskeskukseen, vaan hoitajan-todistuksen tai -selvityksen työnantajaa varten voi saada etävastaanotolta.

Matalan kynnyksen online-palvelut tukevat omalta osaltaan kuntalaisten hyvinvointistrategiaa, jossa Nokian kaupunki on linjannut, että erilaisten sähköisten palveluiden kehittämiseen satsataan tulevana vuosina. Palvelut on mahdollista tuoda asukkaiden saataville sinne, minne he haluavat ja juuri silloin, kun se heille sopii.

Lisätietoja: Vanhustyön johtaja Katja Uitus-Mäntylä,
katja.uitus-mantyla@nokiankaupunki.fi, puh. 040 779 9055

Porin dataohjattu osallistava brändiuudistus

Porin kaupunki toteutti Osallistava brändiuudistuksen, jossa 5500 osallistujan tuotama data ohjasi viestinnän suunnittelua sen kaikissa vaiheissa. Prosessissa oli neljä osaa: 1) työpajat ja tutkimus 2) verkko-osallistaminen 3) Poris-toimisto ja 4) viimeistely.

Brändiuudistuksen tavoitteena oli

- 1) yhdenmukaistaa toimintatapoja ja uudistaa johtamisjärjestelmää
- 2) innostaa ihmiset mukaan uudistamaan kaupunkimielikuvaa ja synnyttää osallisuuden ja yhteiskehittämisen myötä kokemusta kaupungin merkityksellisyydestä
- 3) hakea ytyä ja kustannustehokkuutta viestintään ja markkinointiin
- 4) nostaa kaupungin kiinnostavuutta ja tunnettuutta potentiaalisten asukkaiden, yritysten ja matkailijoiden silmissä.

Toimintamalli on useasti palkittu ja muuttanut koko toimialan tapaa rakentaa brändejä ja tehdä markkinointia.

Yhteyshenkilö: Viestintäyksikön päällikkö Salla Rajala,
salla.rajala@pori.fi, puh. 044 701 9789

ESIMERKKEJÄ TUOTEINNOVAATIOISTA

Soinin kunnan MuoviSampo

MuoviSampo on paikallinen kiertotalouspilotti, jossa pullopanttijärjestelmä laajennettiin muihin kotitalouden muovipakkauksiin. Kunta osallisti kokeiluun yksityisen, julkisen ja 3. sektorin, kuten 4H-yhdistys, K-Market ja Soinin kunnan asukkaat, edistämään kierrätystä, rakentamaan paikallisvaluuttaan perustuva panttijärjestelmä sekä vahvistamaan Soinin luonnonläheisen profiilin tunnettuutta. Monistettava ja skaalautuva toimintamalli tuo paikallisesti ja globaalisti arvokkaan muovin vahvemmin uusiokäyttöön.

Lisätietoja: Kunnanjohtaja Juha Viitasaari,
juha.viitasaari@soini.fi, puh. 040 828 0648.

Liite 3. Esimerkkejä kuntien tavoista edistää innovaatiotoimintaa

Joensuun kaupungin City Challenge -kansainvälinen haastekilpailu

Joensuu haki haastekilpailun avulla innovatiivisia ratkaisuja neljään erilaiseen haasteeseen.

Kilpailussa kuvatut haasteet koskivat:

- 1) kaupungin omia palveluita
- 2) sensoriteknologian hyödyntämistä kaupunkikeskustassa
- 3) jotain uutta järvimatkailuun tai
- 4) vihreän energian ratkaisuja.

Kilpailu toteutettiin hankintana, jonka ehdot pidettiin varsin avoimina. Kilpailuun osallistui myös eri sidosryhmien edustajia. Tuloksena saatiin ilmanlaatua mittaavan sensoriverkon (Leapcraft, DK), konenäköratkaisu, joka antaa tietoa ihmisten liikkumisesta torilla ja kävelykadulla (Ctrl4Enviro, ES) sekä konenäköön perustuva pysäköintiratkaisu, jota testataan kahdessa kohteessa (Parquery, CH). Lisäksi Joensuussa testattiin keinotekoisien surffiaallon toteuttaminen Pielisjokeen siirrettävällä siipirakenteella (Surf Joensuu, FI).

Lisätietoja: Kehittämispäällikkö Sami Ruotsalainen, sami.ruotsalainen@joensuu.fi, puh. 050 339 4340

Make With Espoo -työkalut

Espoon kaupunki kehittänyt asiakkuus-, palvelu- ja tietoperustaisuuden kehittämiseen työkaluja, jotka muodostavat yhdessä Make with Espoo -tuoteperheen. Siihen kuuluu kolmen tason työkaluja: teoreettisia viitekehyksiä, malleja tarjoavia käsikirjoja ja konkreettisia Espoon toteutuksia esitteleviä sovellusesimerkkejä

Espoon kaupungin tavoitteena on kaupunkiyhteisöjen toiminnan uudistaminen sosiaalisesti, kulttuurillisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Make with Espoo -tuoteperhe tukee tätä uudistumista tavoittelevaa systemaattista kehittämistyötä tavoitteena avoimuus, asiakkuuteen ja palvelulogiikkaan perustuva lähestymistapa ja osallistumiseen kannustava toimintatapa.

Työkaluja tarjotaan kaupunkiyhteisössä toimiville innovaatioekosysteemeille innovatiivisen kehittämisen tueksi. Työkaluihin liittyvät julkaisut ovat vapaasti hyödynnettävissä ja jatkojalostettavissa edelleen.

Lisätietoja: Palvelukehitysjohtaja Päivi Sutinen, Paivi.Sutinen@Espoo.fi, puh. 046 877 2871

Tekoälykäs Pori – digitaalisuuden edistäminen Porin alueella

Porin kaupunki edistää innovaatiotoimintaa digitaalisuuden hyödyntämiseen tähtävällä aloitteella, joka

- 1) parantaa julkisia palveluja
- 2) parantaa teollisuuden ja palveluyritysten kilpailukykyä prosesseja tehostamalla ja uusia liiketoimintaidoita löytämällä ja
- 3) antaa toteuttajana toimiville ICT-alan opiskelijoille, startupeille ja pk-yrityksille tilaisuuden kehittää tuotettaan oikeassa ympäristössä, ratkaista asiakkaan ongelman ja saada referenssin kasvuun ja kansainvälistymiseen.

Tekoälykäs Pori -aloitteen tavoitteena on kehittää yleisesti elinvoimaa digitalisuuden ja osallistumisen keinoin. Toimintaan voivat osallistua kaikki julkiset toimijat

ja teollisuusyritykset, jotka haluavat kehittää toimintaansa digitalisuuden keinoin, ja ICT-yritykset/startupit/opiskelijat, jotka pystyvät ratkaisemaan em. tahojen tehostamistarpeita. Fasilitointi elinkeinoyhtiön (Prizztech), ammattikorkeakoulun (SAMK), yliopistokeskuksen (UCPori) kautta.

Lisätietoja: Elinvoimayksikön päällikkö Jouko Hautamäki,
jouko.hautamaki@pori.fi, puh. 044 712 4133

Liite 4. Lisätietoja Pohjoismaisista innovaatiobarometreistä

Suomi:

www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/osallistuminen-ja-vuorovaikutus/johtaminen-ja-kehittaminen/kuntien-toiminnan-uudistaminen/johtaminen-ja-kehittaminen/innovointi

- Innovaatio-asiantuntija Tuula Jäppinen, Suomen Kuntaliitto, Tuula.Jappinen@kuntaliitto.fi
- Tutkimuspäällikkö Marianne Pekola-Sjöblom, Suomen Kuntaliitto, Marianne.Pekola-Sjoblom@kuntaliitto.fi

Tanska:

<https://coi.dk/innovationsbarometer> or www.coi.dk/en/what-we-do/innovationbarometer/

- Head of analysis Ole Bech Lykkebo, Center for Offentlig Innovation, obl@coi.dk

Norja:

www.ks.no/innovasjonsbarometer

- Senior Advisor Innovation UneTangen, KS, une.tangen@ks.no

Ruotsi:

<https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/forskningochinnovation/innovation/innovationsbarometern.24832.html>

- Projektleder Susanna Shaibu, SKL, susanna.shaibu@skl.se

Islanti:

- Director of Development and International Relations Anna G. Björnsdóttir, Icelandic Association of Local Authorities/Samband, anna.g.bjornsdottir@samband.is
- Head of Division/Specialist Íris Huld Christersdóttir, Finans- og Økonomiministerium, iris.christersdottir@fjr.is

Uutta kunnista on Suomen Kuntaliiton tutkimus- ja selvitystoiminnan julkaisusarja. Sarjassa julkaistaan ajankohtaista tietoa kunta-alalta – tiiviisti ja helposti hyödynnettävässä muodossa. Julkaisut ovat maksuttomia ja ladattavissa Kuntaliiton verkkokaupasta.

www.kuntaliitto.fi/verkkokauppa